

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ, ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ

Збірник наукових праць

Випуск сорок дев'ятий

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Київ – Вінниця
2017

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (протокол № 10 від 19 жовтня 2017 р.), вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (протокол № 10 від 18 жовтня 2017 р.), вченою радою Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (протокол № 9 від 11 жовтня 2017 р.) і вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол 4 від 18 жовтня 2017 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Гуревич Роман Семенович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації, директор, (головний редактор).

Коломієць Алла Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, проректор з наукової роботи, (заступник головного редактора).

Шевченко Людмила Станіславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інформаційних та інноваційних технологій в освіті (відповідальний секретар).

Ничкало Нелля Григорівна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, академік-секретар.

Биков Валерій Юхимович – доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, директор.

Лук'янова Лариса Борисівна – доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, директор.

Радкевич Валентина Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, директор.

Козяр Михайло Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, ректор.

Лазаренко Наталія Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, ректор.

Акімова Ольга Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра педагогіки, завідувач.

Гомонюк Олена Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Хмельницький національний університет, кафедра практичної психології та педагогіки.

Ковтонюк Мар'яна Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра математики та інформатики, завідувач.

Матяш Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра алгебри і методики навчання математики, професор.

Паламарчук Ольга Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра психології, завідувач.

Тарасенко Галина Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра дошкільної і педагогічної освіти, завідувач.

Шахов Володимир Іванович – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра психології, професор.

Кадемія Майя Юхимівна – кандидат педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інформаційних та інноваційних технологій в освіті, завідувач.

Гуревич Ірина – професор, PhD, технічний університет м. Дармштадт, Інститут перероблення знань, директор (ФРН).

Беженар Юлія Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, установа освіти «Вітебський державний університет імені М.П. Машерова», художньо-графічний факультет, декан (Білорусь).

Ляска Євгенія Івона – доктор педагогічних наук габлітований, професор звичайний, Жешувський університет, вища школа педагогічна в Мисловицях (республіка Польща).

Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців:

С 95 методологія, теорія, досвід, проблеми // 36. наук. пр. – Випуск 49 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2017. – 186 с.

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники коледжів і закладів вищої освіти висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання у підготовку кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів. Для науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних закладів та закладів вищої освіти, коледжів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти. Статті збірника подано в авторській редакції.

Рецензенти:

Н.М. Бідюк, доктор педагогічних наук, професор (Хмельницький національний університет);

О.М. Коберник, доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини);

В.А. Петрук, доктор педагогічних наук, професор (Вінницький національний технічний університет);

М.І. Лазарев, доктор педагогічних наук, професор (Харківська інженерно-педагогічна академія);

В.Г. Хоменко, доктор педагогічних наук, професор (Бердянський державний педагогічний університет).

сприяючи таким чином трансформації освітнього простору. Причому знання залишаються найважливішою компонентою, хоча акценти змінюються відповідно до новітніх досліджень мозку та його функціонування: не спочатку теоретичне знання, а потім штучні вправи на підстановку, що, як виявилось, абсолютно не сприяє формуванню конструктивного проектувального мислення, а навпаки, гальмує його. Тобто доречним стає здобуття теоретичного знання за допомогою спеціальної системи розроблених питань: коучингових, мотивувальних, провокативних, пізнавальних, активуючих тощо, а також під час обговорення наочних прикладів, які студенти намагаються наводити самостійно, узагальнюючи їх, якщо це необхідно, за допомогою викладача.

Перспективою дослідження вважаємо впровадження моделі, розроблення навичок використання та адаптування КІМ як НБЕО під час викладання лінгвістичних дисциплін; подальшу інтеграцію в процес викладання методів та прийомів формування конструктивного мислення де Боно.

Список використаних джерел:

1. Давыдовская Н. А. Психологические и медицинские основы здоровьесберегающего природосообразного метода преподавания / Автореферат диссертации – М-Алмааты, 2005. – 33 с.
2. Дольская О. А. Трансформации рациональности в современном образовании: Монография/ О.А. Дольская. – Х.: НТУ «ХПИ», Изд.Савчук О.О., 2013. –352 с.
3. Де Боно Едвард Механизм разума. – СПб.: Питер, ООО «Питер Пресс», 2009.
4. Маслова Н. В. Общая характеристика концепции ноосферного образования. Практика образования. www.inst.ru.
5. Полянская И. В. Коммуникативно-интенциональная модель преподавания языков как инновационный проект современного образования / Полянская И. В., Шевченко В. Ф., Сладких И. А. // Оралдың ғылым жаршысы, – Уралск, Республика Казахстан: ТОО «Уралнаучкнига», – 2014. – № 47 (126). – С. 51-56
6. Полянская И. В., Шевченко В. Ф., Павлова Г. Д. Осознанность как базисная категория коммуникативно-интенциональной модели (КИМ) преподавания языка // Новый коллегіум, № 1, 2015 г. – с.33-37.
7. Полянская И. В. Закономерность возникновения коммуникативно-интенциональной модели (КИМ) в контенте компетентностной парадигмы высшего образования / И. В. Полянская., В. Ф. Шевченко// Язык и специальность: актуальные проблемы обучения иностранцев в вузе: материалы II межд. науч.-метод. конф. 28-30 мая 2015 г. ХНУРЕ – Х., 2015 г. – с. 297-302.
8. Полянская І. В. Комунікативно-інтенційна модель викладання мов у контенті сучасного освітнього простору (за матеріалами анкетування) / Полянская І.В., Чернявська С.М., Шевченко В.Ф.// Проблеми та перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції 12-13 жовтня 2017 р. – ХНАДУ – Х., 2017 р. – с.325- 330.
9. Савельев С. В. Как заставить мозг работать <https://www.youtube.com/watch?v=YHt074yQ0xU&sns=em>
10. Утебалиева Г. Е., Каскабасова Х. С. Интегративный метод обучения неродному языку / Г. Е. Утебалиева, Х.С. Каскабасова // Проблеми та перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали XII між нар. наук.-практич. конф. 12-13 жовтня 2017 р. – ХНАДУ – Х., 2017 р. – с. 174-181.

УДК 378:338.46

Л.А. Руденко, Львів, Україна / L. Rudenko, Lviv, Ukraine
e-mail: lararudenko@gmail.com

САМООСВІТА І САМОРОЗВИТОК МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Анотація. *Зміни, пов'язані з процесами інформатизації й технологізації життєвого простору, призводять до нового розуміння світу і вибудовування власних перспектив професійної самореалізації. Значну роль у формуванні прагнення особистості до саморозвитку й самореалізації в інформаційному суспільстві відіграє самоосвіта. У статті висвітлено педагогічний потенціал і найбільш ефективні види самостійного навчання й саморозвитку майбутніх фахівців соціального захисту за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.*

Ключові слова: *майбутні фахівці соціального захисту, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, самоосвіта, саморозвиток*

Annotation. *Changes related to the information and technology processes of the living space lead to a new understanding of the world and formation of own prospects for professional self-realization. Self-education plays a significant role in shaping the aspiration of the individual towards self-development and self-realization in the information society. The article highlights the pedagogical potential and the most effective types of future social protection specialists' independent training and self-development with the help of information and communication technologies.*

Key words: *future specialists of social protection, information society, information and communication technologies, self-education, self-development*

Постановка проблеми. Програмні орієнтири інформаційно-освітнього простору, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), інтенсифікація процесу комп'ютеризації в усіх галузях актуалізували посилення уваги до професійної підготовки фахівців, які мають не лише володіти ґрунтовними теоретичними знаннями і практичними вміннями, а й майстерно оперувати стратегіями й тактиками, бути професійно мобільними на ринку праці. У зв'язку з цим у державі необхідно створити систему освіти, здатну задовольнити соціальне замовлення щодо надання якісних освітніх послуг відповідно до інформаційних потреб суспільства [5, с. 155]. Інформаційне суспільство, в якому ключову роль відіграє інформація, нині вирішує загальні

проблеми досягнення більш високих результатів людської діяльності. Про зародження у ньому нового типу культури свідчать процеси формування єдиного інформаційно-комунікативного простору, пов'язаного із потужним впливом інформаційних технологій на всі сфери життєдіяльності людини. Проте, найважливішою рисою інформаційного суспільства та його вирішальним творчим чинником і головним суспільним ресурсом є людська особистість, якій властиві розвинене професійне мислення, здатність швидко і продуктивно знаходити й аналізувати інформацію, вирішувати різноманітні проблеми, нести відповідальність за свої дії та, водночас, висока духовність, що виявляється в почуттях, думках, моральному виборі й вольових вчинках, і концентрується в екзистенціальних цінностях [9, с. 134]. Таким чином, зміни, пов'язані з процесами інформатизації й технологізації життєвого простору, призводять до нового розуміння світу і вибудовування власних перспектив професійної самореалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зв'язки між інформацією та професійним розвитком особистості відображаються в інформаційній культурі людини, дослідження якої широко представлені в сучасній педагогічній науці (В. Биков, Р. Гуревич, М. Кадемія, М. Коваль, М. Козяр, А. Коломієць, А. Литвин, О. Пархоменко, І. Поливода, Т. Поліщук, З. Сулейманова та ін.). У цих працях наголошується, що інформаційна культура є однією з провідних умов існування особистості в інформаційному суспільстві та відображає знання про джерела інформації (бази даних) з тих чи інших питань професійно-особистісного розвитку індивіда, технологічні вміння, що забезпечують швидке та надійне отримання необхідної особистісно-значущої інформації на основі використання сучасних ІКТ та комунікаційних систем тощо. За визначенням А. Коломієць, інформаційна культура особистості – це єдність інформаційного світогляду, системи ціннісних орієнтацій, знань, умінь і навичок, що забезпечують цілеспрямовану і результативну самостійну діяльність з метою задоволення власних і професійних потреб в інформаційних продуктах [7, с. 131]. Її глибина та ефективність визначаються ступенем задоволеності знань, умінь і компетентностей особистості не лише стосовно інформаційного середовища, а й загальнолюдських пріоритетів.

Метою статті є висвітлення педагогічного потенціалу ІКТ стосовно саморозвитку й самоосвіти особистості майбутніх фахівців соціального захисту.

Виклад основного матеріалу. Невпинний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і засобів масової комунікації зумовив появу концепції інформаційного суспільства: нової історичної фази розвитку цивілізації, що відзначається збільшенням ролі інформації в житті суспільства, зростанням частки інфокомунікацій, інфопродуктів і послуг у валовому внутрішньому продукті, створенням глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх соціальних та особистісних потреб в інформаційних продуктах і послугах [4]. Оскільки вся історія людської цивілізації – це постійне накопичення розрізнених і одиничних знань, їх систематизація і пристосування до людських потреб, то в умовах сучасних інформаційно-технологічних змін інформація і знання стали основним людським ресурсом.

Наукове соціально-економічне обґрунтування інформаційне суспільство отримало в концепції «соціально-орієнтованої ринкової економіки», провідною ідеєю якої є поєднання принципу «свободи ринку» і справедливого розподілу за принципом «соціального вирівнювання». Теоретичні засади цієї концепції розроблені представниками Фрайбурзької школи неолібералізму: Л. Ерхартом, А. Мюллер-Армаком, В. Ойкенем, В. Репке та ін. У ній акцентується на соціально-орієнтованій ринковій економіці та тенденціях зростання попиту на послуги як з боку матеріального виробництва, так і в населення.

Перехід до інформаційного суспільства супроводжується прагненням людства до осмисленості буття, моральності, осягнення різноманітних систем цінностей, що призводить до зростання ролі комунікації, як складного соціального феномена. Внаслідок цього актуалізується нова комунікативна парадигма, у контексті якої цей феномен перетворюється на один із провідних чинників соціальної стійкості й упорядкованості завдяки його стабілізаційному впливу на соціально-комунікативні процеси. Комунікативна парадигма спирається на особистісно орієнтовані теорії: гуманістичну психологію К. Роджерса (1971), соціально-когнітивну теорію А. Бандури (1986), теорію емпіричного навчання Д. Колба (1984), ново-парадигмальну соціальну психологію Р. Гарре (1993), особистісно конструктивну теорію Дж. Келлі (1955) та ін. Вона виводить на перший план самоосвіту – внутрішній рефлексивний процес, завдяки якому формуються значущі особистісні конструкти. При цьому внутрішні стимули рефлексій людини розглядаються як вільний акт «комунікативного конструктивізму», що виявляється через самокеровану внутрішню освітню організацію [13]. Мова йде про те, що становлення комунікативної парадигми базується не лише на перевагах глобалізації та модернізації, а й на екзистенціях людини. Це виявляється як у відтворенні картини глобалізованого світу, так і в допомозі людині у пошуках свого місця в ньому та підвалин існування, що сприятимуть формуванню суспільства як єдиного соціального простору. Отже, сучасному суспільству потрібна креативна, інтелектуально розвинута особистість, якій притаманні соціальна зацікавленість, активність, здатність до самореалізації, інформаційна й комунікативна культура, оскільки інформативні види людської практики становлять зміст професійної діяльності фахівців соціального захисту.

Водночас під впливом інформаційних технологій за останні роки значно зросло психологічне навантаження фахівців. Сучасні умови праці потребують напруженої уваги, швидкості сприйняття й адекватної реакції, комунікабельності та інших комунікативних рис, необхідних для кваліфікованої професійної діяльності [8, с. 100]. Для молоді, яка здобуває професійну освіту в інформаційному суспільстві, це має слугувати орієнтиром саморозвитку і потребує відображення у змісті фахової підготовки, зокрема у ВНЗ. Спираючись на викладене, можемо визнати, що інформаційна та комунікативна культура мають певні, важливі для сьогодення, точки дотику.

Досягнення відповідного рівня інформаційної культури у професійній діяльності фахівців соціального захисту актуалізується у контексті встановлення нових стандартів, трудових правил і норм, що диктуються розвитком інформаційного суспільства. При цьому висувуються якісно нові вимоги до особистості фахівця: мобільність мислення, відкритість до інновацій, здатність до комунікації, духовно-моральне і професійне

самовідтворення.

Для успішної реалізації особистісного потенціалу в інформаційному суспільстві кваліфікований фахівець будь-якого профілю повинен уміти здобувати, вибирати й перетворювати інформацію, «працювати безпосередньо з поняттями, даними та віртуальним середовищем, виконувати роль дослідника, експериментатора, проєктанта, перевіряти гіпотези та робити висновки за результатами аналізу додаткових даних і відомостей, що дає змогу глибше осмислювати нові ідеї, встановлювати взаємозв'язки нових понять з відомими раніше» [8, с. 310]. Стосовно фахівців соціального захисту, доречно вести мову не лише про наявність у них професійних компетентностей, ціннісного ставлення, досвіду творчої діяльності у процесі взаємодії з іншими людьми, адекватного розуміння конкретної ситуації, а й про забезпечення ефективності їхньої діяльності в умовах інформатизації сучасного суспільства шляхом опанування належним обсягом знань і вмінь щодо створення й використання інформаційних продуктів, вироблення навичок застосування ІКТ у професійній сфері, а також про суб'єктивні характеристики кожної особистості. Це аспект вважаємо важливим у професійній культурі фахівців соціального захисту, оскільки він визначає рівень їхньої професійної компетентності та значно впливає на їхнє входження в трудові відносини. Він передбачає не лише освоєння традицій, зразків і стилів поведінки, світу символів, ідей і цінностей, а й формування у людини бачення речей у певній формі та смислового контексті, що дозволяє під час набуття соціального досвіду впорядковувати, розчленовувати інформацію на образи, форми, рівні відповідно до цілісності світу [11, с. 191], сприяє постійному самозбагаченню особистості, її когнітивному й емоційному розвитку.

Значну роль у становленні прагнення особистості до саморозвитку й самореалізації в інформаційному суспільстві відіграє самоосвіта – специфічна діяльність, що забезпечує людину інформацією, знаннями, задовольняє її пізнавальні потреби й інтереси щодо вдосконалення освітнього потенціалу, професійного рівня та загальної культури [10, с. 157]. За своєю суттю це самостійна індивідуально-особистісна діяльність, якій властиві пізнавальна активність високого рівня і самостійне керування засвоєнням знань. Вона спрямована на задоволення потреб ідентифікації, соціалізації, самореалізації та самовдосконалення особистості для досягнення життєвих цілей.

Передовий педагогічний досвід підтверджує, що здатність людини до самовдосконалення й саморозвитку є найбільш суттєвим чинником її становлення як особистості. Освітні системи, в яких навчальний процес опирається на змістовну самостійну роботу суб'єктів учіння, є найефективнішими, оскільки самоосвіта забезпечує особистісний і професійний розвиток майбутніх фахівців, мотивує їх до досягнення професійних і життєвих цілей та дозволяє отримувати задоволення від роботи. У сучасній педагогіці метод самостійного навчання цілком закономірно вважається одним із провідних, є внутрішнім підґрунтям інших методів навчання та необхідною передумовою їх дидактичного взаємозв'язку [12, с. 344]. Його педагогічний потенціал визначається тим, що він розвиває рефлексивні та вдосконалює когнітивні якості особистості та її аналітичні здібності. Додамо, що в контексті інформатизації освітнього простору методу самостійного навчання належить особливе місце: за висловом академіка Р. Гуревича, організація самостійної роботи студентів є одним із двох основних напрямів застосування ІКТ в навчальному процесі [2, с. 24].

Аналіз науково-педагогічних досліджень дав можливість виокремити найбільш ефективні види самоосвіти й саморозвитку особистості за допомогою ІКТ: самостійний пошук інформації в мережі Інтернет, наприклад в інтерактивних періодичних виданнях, розповсюджених у комп'ютерній мережі, в тому числі іноземними мовами [1, с. 204-218]; застосування систем E-learning та m-learning, які дозволяють студентам одержувати додаткові освітні послуги, самостійно планувати своє навчання й саморозвиток і здійснювати їх за власною траєкторією [6, с. 107]; створення віртуального навчального середовища, яке сприяє як розвитку інформаційно-навчальної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу й засобами нових інформаційних технологій, так і формуванню самостійної пізнавальної активності студентів [4, с. 328]; упровадження різного типу педагогічних програмних засобів (електронних освітніх ресурсів), спрямоване на розвиток професійної компетентності, активізацію професійно орієнтованої освітньої діяльності та формування інформаційних умінь майбутніх фахівців соціального захисту [8, с. 353].

Висновок. Зростання соціальної ролі інформації в житті суспільства визначає сучасні тенденції в галузі професійної підготовки, що зумовлює активне застосування ІКТ в організації самоосвіти й саморозвитку майбутніх фахівців соціального захисту. Такий підхід дає змогу курсантам і студентам досягти більш вагомих результатів та забезпечити кожному суб'єкту учіння продуктивний розвиток власної освітньої траєкторії. Отже, застосування ІКТ у процесі самоосвіти й саморозвитку особистості фахівців соціального захисту не лише інтенсифікує пізнавальну діяльність курсантів і студентів, а й дасть їм змогу переміщати одержувані інформаційні знання у практичну площину та оцінювати їх за критерієм професійної та особистісної значущості, що сприятиме формуванню прагнення самореалізації фахівця у трудовій діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. для студ. пед. вищ. навч. закл. і слухачів ін-тів післядиплом. пед. освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. — К. ; Вінниця : Планер, 2005. — 366 с.
2. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб розвитку майбутніх фахівців / Р. С. Гуревич // Педагогіка і психологія. — 2015. — № 1 (86). — С. 21-26.
3. Інформаційне суспільство [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційне_суспільство.
4. Інформаційно-освітній портал у підготовці майбутніх учителів : монографія / Р. С. Гуревич, Г. Б. Гордійчук, М. Ю. Кадемія та ін.; за ред. д. пед. наук, проф., дійсного члена НАПН України Гуревича Р. С. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. — 416 с.
5. Козяр М. М. Використання ІКТ в інтерактивному навчанні майбутніх фахівців / Михайло Козяр // Психологічні аспекти професійної підготовки конкурентоздатних фахівців: монографія / [за ред. Руденко Л. А.]. — К. : Педагогічна думка,

2012. – С. 155-169.

6. Козяр М. М. Використання інтерактивних технологій навчання у підготовці фахівців безпеки життєдіяльності / М. М. Козяр // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Вип. 44. – К. ; Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 105-109.

7. Коломієць А. М. Інформаційна культура вчителя початкових класів : монографія / А. М. Коломієць. — Вінниця : ВДПУ, 2007. – 379 с.

8. Литвин А. В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю : монографія / Андрій Вікторович Литвин. – Львів : Компанія «Манускрипт», 2011. – 498 с.

9. Руденко Л. А. Формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах: монографія / Лариса Анатоліївна Руденко. – Львів : Піраміда, 2015. – 343 с.

10. Шекшуєв О. А. Роль самоосвітньої діяльності студентів / О. А. Шекшуєв, К. Д. Горяїнова // Сучасні аспекти виховання студентської молоді : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 19-20 березня 2009 р. – Харків : ХНАМГ, 2009. – С. 156-158.

11. Шелер М. Философское мировоззрение / М. Шелер // Избранные произведения. – М. : Гнозис, 1994. – 490 с.

12. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник [Електронний ресурс] / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.

13. Coombs S. J. Designing a Self-Organized Conversational Learning Environment / Coombs S. J., Smith I. D. // Educational Technology. – May-June 1998. – Vol. 38 – № 3. – P. 17-29.

УДК 378.07:004

А. М. Терепя, Вінниця, Україна / A. Terepa, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: Nuta138109@ukr.net

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІНСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКІВ ВНЗ

Анотація. У статті схарактеризовано, що варто мати на увазі, що розвиток інформаційної культури керівників ВНЗ вимагає розвитку рефлексивної культури як основного чинника актуалізації їхньої ІК в управлінській діяльності. А розвиток рефлексії та саморефлексії як суб'єктної основи розвитку інформаційної культури вимагає аналізу власної ІАД з використанням сучасних інформаційних технологій, що водночас сприяє невимушеному розвитку інформаційної культури.

Ключові слова: інформаційні технології, комунікативні ситуації, рефлексивна культура.

IMPLEMENTATION OF MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE MANAGEMENT ACTIVITIES OF HEADS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Annotation. The article describes that it should be borne in mind that the development of the information culture of HEIs requires the development of reflexive culture as the main factor for updating their IC in management activities. And the development of reflection and self-reflection as the subjective basis for the development of information culture requires the analysis of its own IAD using modern information technology, which at the same time contributes to the ease of development of information culture.

Key words: information technologies, communicative situations, reflexive culture.

Для забезпечення ефективності управління навчальним закладом і розвитку інформаційної складової управлінської компетентності, керівникам ВНЗ варто формувати та актуалізовувати такі інформаційні потреби:

- засвоїти в практичному напрямі основні поняття, що стосуються інформаційно-аналітичної діяльності керівника ВНЗ як суб'єкта управління;
- мати системну уяву про принципи будови і функціональні можливості сучасних інформаційних технологій та інформаційного середовища;
- знати сучасні програмні оболонки, операційні засоби загального призначення та уміти практично використовувати їх функції у своїй інформаційно-аналітичній діяльності;
- володіти сучасними операційними системами, використовувати основні команди;
- уміти користуватися текстовим редактором;
- мати системну уяву про алгоритми, мови і пакети програмування;
- знати потенційні можливості та ресурси мережі Інтернет, отримувати необхідну інформацію в Інтернеті тощо.

Виникає нова ситуація, коли суб'єкт розвитку ІК сам підбирає найбільш ергономічні особисто для нього характеристики досліджуваного матеріалу. Він має можливість самостійно переосмислити будь-який текст, знайдений у базі електронних навчальних відеоматеріалів, ілюструючи його, критично відбираючи потрібні аргументи, вибудовуючи їх у певну логіку доказовості, що відображає його власну точку зору та спосіб мислення.

Постановка проблеми. У наш час якісна освіта є основним індикатором життя, інструментом досягнення соціальної та культурної злагоди, економічного зростання. В умовах прогресивних змін у суспільстві, докорінно змінюється значущість освіти, розширюється уявлення про зміст та роль управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу. Також актуальності набуває проблема професійної (управлінської) компетентності, зі специфікою якої ми можемо ознайомитися в науково-педагогічних дослідженнях і нормативних вимогах до особистості керівника навчального закладу та його управлінської діяльності як управлінця-професіонала. Ми спостерігаємо за трансформацією сучасної освіти: освітня система поступово відходить від ієрархічної структури; з метою удосконалення здійснюється активна взаємодія навчальних закладів, об'єднання шкіл у межах інноваційних мереж.

Аналіз літературних джерел. Питання формування компетентності є дискусійним та відкритим навіть на

Парубок К.О. ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	141
Повстин О.В. АНАЛІЗ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	145
Поливана А.С. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ, КУЛЬТУРНИХ І ОСВІТНІХ ПЕРЕТВОРЕНЬ У СИСТЕМІ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В 1990-х РОКАХ	149
Полянська І.В., Чернявська С.М., Сладких І.А. КОМУНІКАТИВНО-ІНТЕНЦІЙНА МОДЕЛЬ У КОНТЕНТІ НОВОЇ БІОБІАЛАНСОВАНОЇ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОСВІТИ (РОЗМІРКУВАННЯ ЩОДО ПОЛЕМІКИ З КОЛЕГАМИ-ФІЛОЛОГАМИ)	154
Руденко Л.А. САМООСВІТА І САМОРОЗВИТОК МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	157
Терепа А.М. ЗАПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІНСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКІВ ВНЗ	160
Уманець В.О., Левченко Г.О. МЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО	164
Федюк Г.З. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ ВЧИТЕЛЯ	167
Шевчук О.Д., Найко Д.А. МЕТОДИ МАТЕМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ РІЗНИХ ЕТАПІВ ІНФЛЯЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ	171
Наша автори	178

Наукове видання

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

С 95 Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 49 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2017. – 185 с.

Відповідальний за випуск	Р.С. Гуревич
Оригінал-макет	В.П. Король
Технічний редактор	Т.Ц. Король
Комп'ютерний набір	Л.А. Любарська
Дизайн обкладинки	Д.М. Луп'як

Збірник наукових праць включено до наукометричних баз:
Index Copernicus, Google Scholar, Україніка наукова

Збірник наукових праць «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» включено до переліку наукових фахових видань України у галузі «Педагогічні науки» (наказ Міністерства освіти і науки України № 1328 від 21 грудня 2015 року).

**Засновник Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

**Офіційна веб-сторінка журналу:
<http://vspu.edu.ua/faculty/imad/sc.php>**

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації –
серія КВ № 8417. Видане 06.02.2004 р.**

Підписано до друку 30 жовтня 2017 р.

Формат 60x84/8.

Папір офсетний. Друк різнографічний.

Гарнітура Calibri. Ум. др. арк. 8,5

Наклад 50 прим.

ТОВ «Фірма «Планер»

Реєстраційне свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців серія ДК №3506 від 25.06.2009 р.

21050, м. Вінниця, вул. Визволення, 2

Тел.: (0432) 52-08-64; 52-08-65

<http://www.planer.com.ua> E-mail: sale@planer.com.ua

Відруковано з готових діапозитивів на
ФОП Тарнашинський О.В.
м. Вінниця, вул. Примакова, 1